

створенням відповідної системи гарантій для відновлення цих прав. Саме тому нормативне забезпечення реалізації прокурором права апеляційного оскарження є ефективним способом перевірки законності прийнятого рішення.

Таким чином, важко заперечити той факт, що належна реалізація права прокурора на апеляційне оскарження потребує внесення змін до ч. 2 ст. 294 КУпАП.

Список використаних джерел

1. Про запобігання корупції: Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1700-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>

2. Про прокуратуру: Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1697-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>

3. Антикорупційна програма Генеральної прокуратури на 2018 рік: наказ Генеральної прокуратури України від 28 лютого 2018 року № 36 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.gp.gov.ua/ua/adminkor.html?_m=publications&_t=rec&id=225314

4. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 року №8073-X [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>

5. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення відповідальності військовослужбовців та деяких інших осіб: Закон України від 16 березня 2017 року № 1952-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1952-19/paran6#n6>

6. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: Конвенція від 4 листопада 1950 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_004

Задорожний Богдан Юрійович,

секретар Комітету захисту професійних прав адвокатів та гарантій адвокатської діяльності Ради адвокатів Київської області

КОНСТИТУЦІЙНІ ОБОВ'ЯЗКИ УКРАЇНИ В АСПЕКТІ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В ЕКОНОМІЧНІЙ СФЕРІ

Україна відповідно до вимог Конституції України зобов'язана забезпечити захист прав усіх суб'єктів права власності і господарювання, соціальну спрямованість економіки (ст. 13) тощо. Одним із способів дієвої боротьби держави із проявами корупції в сфері державних закупівель стало впровадження системи «Прозорро» замість «паперових» державних закупівель. Правовою основою такого впровадження став Закон України «Про публічні закупівлі» від

25 грудня 2015 р.[1], проте останній, як свідчить практика, містить низку недоліків.

По-перше, одним із можливих способів вчинення корупційних правопорушень належить закупівля за ціною вищою, ніж таз якою замовник переміг на аукціоні. Після аукціону та підписання контракту замовник з певною аргументацією (щодо інфляції та інших чинників) за деякий час коригує ціну контракту у бік її збільшення. Учасник торгів, маючи попередню домовленість з замовником, зумисно демпінгує ціну на торгах, а потім постачає товар за цінами вищими за ринкові, що призводить до прямих чине прямих збитків для державного бюджету. Справа в тому, що Закон України «Про публічні закупівлі» від 25 грудня 2015 р. не містить, як й інші нормативно-правові акти, прямої заборони щодо підвищення ціни після проведення такого тендеру.

По-друге, ще одним способом вчинення корупційних правопорушень є різниця в реальних умовах торгів при формально однаково оформленій документації. Так, замовник вказує граничний термін оплати до 90 днів, а граничний строк поставки від 5 робочих днів. Виписані в такий спосіб умови тендерної документації, дозволяють зі «своїм» постачальником розплатитися негайно, дозволяючи йому поставляти товари партіями і протягом значного періоду часу, що є достатнім навіть для виготовлення такого товару, а з «чужих» постачальників замовник може вимагати поставку відразу всієї партії товарів, оплата за яку може не здійснюватися місяцями. Очевидна складність розкриття такого правопорушення, оскільки вкрай непросто зібрати доказову базу правоохоронними органами, тому цей вид правопорушень є досить популярним на практиці.

По-третє, це маніпулювання з технічними умовами щодо товару, який постачається. Одним із способів такого маніпулювання є специфічне виписування умов технічної документації під конкретного постачальника.

Закон України «Про публічні закупівлі» від 25 грудня 2015 року в цілому перешкоджає цьому. Так, стаття 22 Закону встановила, що технічна специфікація не повинна містити посилання на конкретну торговельну марку чи фірму, патент, конструкцію або тип предмета закупівлі, джерело його походження або виробника. У разі якщо таке посилання є необхідним, воно повинно бути обґрунтованим, а специфікація має містити вираз «або еквівалент», однак на практиці такий еквівалент досить часто бракується замовником, як такий, що не відповідає умовам технічної документації. Іншим варіантом є навмисна помилка зі сторони замовника, що свідчить про зловживання з боку замовника. Це дозволяє постачальникові, який має певну домовленість з замовником, встановити нижчі ціни, заздалегідь знаючи, що його товар, який не відповідає завищеним технічним вимогам, замовник зголоситься взяти.

По-четверте, це маніпулювання з тендерною документацією. Окремо слід виділити встановлення значного обсягу довідок з тривалим строком отримання відрізних державних органів (МВС, ДФС), та складнощі отримання різних сертифікатів щодо продукції в строк, протягом якого їх фізично неможливо зібрати, не будучи попередженим завчасно.

По-п'яте, ще однією корупційною складовою проведення державних закупівель є вимога щодо надання документації в скорочений строк до проведення торгів. Згідно з Наказом державного підприємства «Зовнішторг видав України» від 13 квітня 2016 р. № 35 замовник має право вносити зміни в інформацію та документи щодо оголошеної Закупівлі до початку прийому пропозицій, що складає не менше одного робочого дня (якщо очікувана вартість становить від 4 000 гривень до 50 000 гривень) та не менше двох робочих днів (якщо очікувана вартість перевищує 50 000 гривень). Проте надання Довідки про відсутність (наявність) судимості відповідно до Наказу МВС «Про організацію доступу до відомостей персонально-довідкового обліку єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ України» від 29 листопада 2016 р. № 1256, здійснюється безоплатно в строк до 30 календарних днів з дня надходження запиту.

На практиці є непоодинокі випадки, коли у переліку тендерної документації є вимоги щодо вказування значної кількості інформації, подання якої порушує приписи Закону України «Про захист персональних даних» від 1 червня 2010 року № 2297-VI [2].

Окремо слід виділити ситуацію, коли замовник встановлює вимогу надати зразки товару, проте у разі перемоги «чужого» кандидата, особа відповідальна за їх прийняття, зникає, вимикає телефон до того часу поки не мине строк надання таких зразків. Ненадання зразків товару, запропонованого до постачання, є підставою для відхилення пропозиції учасника, торгів як такої, що не відповідає умовам тендерної документації відповідно до п. 4 ч.1 ст. 30 Закону України «Про публічні закупівлі» від 25 грудня 2015 року.

Названий вище Закон не містить дефініцій і не встановлює жодних вимог щодо наявності обладнання та матеріально-технічної бази, а також аналогічного договору, що дозволяє замовнику трактувати ці вимоги до учасника торгів на власний розсуд. В деяких закупівлях під терміном «аналогічний» розуміється договір з таким же предметом поставки, в інших – договір укладений з органами, що фінансуються з державного бюджету на певну суму. Така ж ситуація з наявністю матеріально-технічної бази, щодо якої замовник інколи прописує навіть відстань у кілометрах до місця поставки товару. Звісно, що при такому формулюванні вимог тендерної документації коло учасників торгів суттєво звужується. Таким чином, незважаючи на впровадження нової системи державних закупівель через систему «Прозорро», у механізмі державних закупівель корупція, на жаль, нікуди не зникла.

У контексті даного дослідження важливим є питання щодо оскарження дій тих чи інших учасників державних закупівель.

Органом оскарження у сфері державних закупівель для надпорогових закупівель згідно ч. 3 ст. 8 Закону України «Про публічні закупівлі» від 25 грудня 2015 року є Антимонопольний комітет України. Скарга в Антимонопольний комітет подається в електронній формі через електронну систему закупівель, яка автоматично призупиняє процедуру закупівель, а замовник не має права вчиняти ніяких дій, крім тих, що спрямовані на усунення вказаних у скарзі порушень.

Антимонопольний комітет України, крім здійснення контролю за тендерними комітетами та уповноваженими особами з питань державних закупівель, є органом боротьби з антиконкурентними узгодженими діями, які спотворюють результати тендерів, якщо вони «призвели чи можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції». Відповідальність за вчинення таких антиконкурентних узгоджених дій передбачає стягнення штрафу у розмірі до десяти відсотків доходу (виручки) суб'єкта господарювання від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за останній звітний рік, що передував року, в якому накладається штраф.

Україна у світовому Індексі сприйняття корупції за 2016 рік, згідно рейтингу сприйняття корупції «Transparency International – Україна», отримала 29 балів зі 100 можливих і посіла 135 місце із 176 країн. Україна має усвідомлювати, що від того, наскільки ефективною буде правова система щодо врегулювання здійснення господарської діяльності в державі і наскільки нетерпимими будуть громадяни України щодо проявів корупції при здійсненні державних закупівель, залежить рівень благополуччя суспільства і держави в цілому.

Таким чином, зауважимо, що при здійсненні державних закупівель внаслідок впровадження системи «Прозорро» прояви корупції в Україні стали більш очевиднішими, однак сама корупція, на жаль, не зникла. Проте завдяки впровадженню системи «Прозорро», прояви корупції у системі державних закупівель стали публічними, тому є сподівання, що Україна подолає корупційні прояви в окресленій системі правовідносин.

Список використаних джерел

1. Про публічні закупівлі: Закон України від 25 грудня 2015 року № 922 – VIII // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2016, № 9, ст. 89.
2. Про захист персональних даних: Закон України від 1 червня 2010 року № 2297-VI // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2010, № 34, ст. 481.